

Fernando Vidal, sociòleg i professor a la Universitat Pontifícia de Comillas

“NECESSITEM REPOPULARITZAR L'ESGLÉSIA, TORNAR A SER POBLE, EN EL QUAL HI HA DE TOT”

JOAN ANDREU PARRA

L'impoder dels cristians en la vida pública” és un títol prou suggeridor per acostar-se al sociòleg Fernando Vidal Fernández (Vigo, 1967) que el 28 de febrer passat va pronunciar en format de conferència en la Jornada d'Apostolat Seglar de Catalunya que es va celebrar a Lleida. Allí va proposar que els cristians haurien de comprometre's en cinc àmbits de la vida pública: “La renaturalització i lligar-nos a allò real i veritable; passar de la gran desvinculació a revincular cada família, cada barri, el treball, la política...; afrontar la crisi de la democràcia liberal aportant fonaments més forts

i interioritat, la sinodalitat és un gran cabal d'inspiració per millorar la democràcia; l'art de l'esperança, treballar molt més l'àmbit i el llenguatge de la bellesa; i, finalment, ser constructors de societat civil, generar iniciatives.” Vidal ens atén per videoconferència; la seva passió desborda els límits de la pantalla.

El Congrés de Laics neix just en el moment de la pandèmia i això no és casual, segons vostè. Com va impactar aquest trauma mundial i quines conseqüències va tenir sobre les persones?

Va ser una gran experiència de desbordament de la realitat. De fet, no sols va ser un confinament sanitari, fins i tot en aquells que vam patir malaltia, dolor i pèrdues, va ser també una experiència de recés. De tot això, en vam sortir amb un 78,8%

de la població que volia canviar de vida (segons un estudi que vam fer a la càtedra 'Amoris Laetitia'), el 67% volia revisar els seus valors, uns altres parlaven de viure vides més lentes i connectades amb la natura. La pregunta és què van fer amb les seves vides després de la pandèmia o si, més aviat, va haver-hi frustració d'aquestes expectatives.

Aquesta major autoconsciència i valoració de les relacions no s'ha reflectit en canvis vitals. Continuem igual o pitjor...

Cert, però també hi ha hagut un efecte inesperat, i és que quatre anys després s'observa una reobertura al misteri de Déu i a la vinculació religiosa. No és un *revival* o gran despertar encara, però és una reobertura cultural, de fe i espiritual, que té a veure amb el canvi de consciència que

va generar la pandèmia. I això suscita la pregunta: on pot la gent canviar la seva vida? Això és un desafiament per a les institucions i les xarxes de l'Església, oferir a la gent un lloc on reflexionar la vida, no sols en clau cristiana, sinó de tota la humanitat.

“Som davant d'un veritable tsunami cultural que ha convertit en estranys i escassament atractius molts elements essencials de l'antropologia i cosmovisió cristianes”, han escrit els bisbes de Pamplona i Tudela, Bilbao, Sant Sebastià i Vi-tòria. Hi està d'acord?

És cert que hi ha una estranyesa enfront d'aquesta cosmovisió, però seria reduccionista limitar-la només a l'Església, li passa en conjunt a la cultura i a l'humanisme, al món de l'art, del voluntariat o de la justícia. Hi ha elements d'humanisme bàsic que no són visibles, en la cultura s'ignora gairebé tot i tot es fa fetitxe o es mercantilitza, es menysté la comunitat i es busquen consums individualistes. Tot això forma part d'un desgast molt més gran que corroeix la cultura en general. El pitjor és que gran part de la transmissió es fa a través de mitjans com les xarxes socials. Es tracta d'un problema d'infraestructura cultural.

Qui enyora restaurar els temps passats del model de l'Església de cristiandat?

Enyora la cristiandat qui se sent abandonat, impotent, qui pretén fer dreuera per la via del poder —una temptació contínua que ja van viure els apòstols i que és molt humana—, com el clericalisme o el clerilaïcisme (els laics clericals). Els fariseus demanen signes a Jesús o els que li ofereix el diable a Jesús, busquem els signes del món perquè envegem el poder, les proves de la ciència que diuen que Déu existeix... Busquem signes perquè ens falta fe en el Crucificat, busquem un Crist Rei i en glòria que només passa pel Crucificat. Ens falta pobresa, aquesta insignificança ens acosta als pobres.

La irrellevància de l'Església, a què pot ajudar-la?

Cal ser humil, però l'Església no és irrellevant, té milions de persones en les seves files, més de 22.000 parròquies, omple carrers per Setmana Santa, més de 5.000 confraries. Una altra cosa és que no és rellevant per al que voldríem, de mitjans en sobren. L'assumpte és

Fernando Vidal és professor de la Universitat Pontifícia de Comillas i director de la càtedra 'Amoris laetitia'.

si anunciem Crist, que Jesús és el Messies, com fer que el missatge sigui rellevant per a la gent? No hem aconseguit ser testimoniatge d'allò més valuós. Aquest és el tema: no afrontar tant els mitjans com la santedat. Quin reflex hi ha de Crist? La major catedral d'Espanya és plena, és Càritas, i la gent vibra amb això. Per evangelitzar només necessitem uns lliris, la revolució dels lliris, no et preocupis pel demà, viu santament com un lliri. Ni el poder ni la força no ens converteixen, mai. És el gest gratuït de l'altre, la paraula sincera, el poema, fixar-te en l'altre.

Com valora aquest rebrot del catolicisme entre els joves? És tal com es diu? És identitari?

Aquesta reobertura general és resultat de diverses tendències. Sempre que hi ha hagut una reobertura eclesial apareixen les tendències contràries. És cert que part d'aquesta obertura té caràcter identitari i polític. Evidentment, la ultradreta utilitza la religió i intenta generar motivació, enquadrament i ressentiment a través d'ella. És una reactivació religiosa que crida a la guerra cultural, espiritual, a la croada, i estableix una divisió de bons/dolents, amb una idea paranoide/conspiranoica sobre els atacs a l'Església. Això té impacte en joves que s'adhereixen a la ultradreta i en altres persones.

Però s'hi sumen altres raons...

Exacte, hi ha una altra part que

Els participants en la Jornada d'Apostolat Seglar de Catalunya, en la qual Fernando Vidal va ser el ponent, van poder visitar la Seu Vella, de Lleida.

“És un desafiament per a l'Església oferir a la gent un lloc on reflexionar la vida”

“Ni el poder ni la força no ens converteixen, mai. És el gest gratuït de l'altre, la paraula sincera, el poema”

“La ultradreta utilitza la religió i intenta generar motivació, enquadrant i ressentiment a través d'ella”

inclou tres fenòmens més en contrast amb l'identitari: d'una banda, la conversió dels adults, és a dir, la fe no sols es transmet des de la família i l'escola en la nostra infància, ja s'esdevé en qualsevol edat i trobem milers de persones que recorren aquest camí, encara que estadísticament no sigui significatiu; a França les dades són impressionants, el 2026, 13.000 adults i 8.000 adolescents són batejats. D'altra banda, tenim la transformació en les formes religioses de la generació Z. I, finalment, en l'última dècada s'ha reobert l'alta cultura a la qüestió espiritual perquè hi ha més obres de teatre, poemaris o pel·lícules que l'aborden. Això té a veure amb la llibertat, que l'Església aixequi el peu de l'accelerador del poder i els creadors no estiguin tan defensius.

Quins riscos té la instrumentalització de la religió?

L'enfrontament que estem veient entre el Papa i l'emperador del món és un intent evident d'utilitzar la religió per consagrar-se. Però ja sabem que la ultradreta tendeix a crear religions autocèfals, són religions de

partit, com es veu als EUA i a Rússia. Al darrere hi ha els països més poderosos del món. Tenen molt de poder, molts diners i moltes possibilitats d'èxit. Peter Thiel, el creador de PayPal i amo de Palanthir, és el padri de la conversió de Vance, el vicepresident de Trump, i havia dit que el papa Francesc era el nou Anticrist. Aquests anomenats tecnomagnats (*tecnomangants*, per uns altres) tenen una ideologia acceleracionista, diuen que el món va a una catàstrofe i defensen una espiritualitat apocalíptica on ells són els messies.

Segons vostè, la pandèmia sanitària ara és d'abandonament social, parla de la “desvinculació social” i d'haver perdut “l'experiència de poble”. Això a quin tipus de societat ens aboca?

Som en una societat en la qual s'ha produït la gran desvinculació, programada i construïda pel neoliberalisme des dels anys 80. Després de la pandèmia això es manifesta en solitud i problemes de salut mental, amb xifres alarmants entre els joves. Per poder reobrir necessitem semblar, a vegades llavors petites, de

Bisbat de Lleida

la grandària de la del gra de mostassa o les fletxes grogues del camí de Santiago [veure requadre]. Però no a base de demostracions de poder, que porten gent a la congregació i que a uns altres els tira enrere, necessitem tornar a revincular; la conversió cristiana no és individual o intimista, és un procés d'incorporació al Cos de Crist. Ens convertim en pelegrins amb els altres, no som un club, sinó un poble. Potser hem despolaritzat l'Església pel neoliberalisme i un neoconservadorisme cristià en el qual la moral (circumscribida només a allò biofamiliar) i la cultura estan esbiaixades. A més, a l'hora de parroquialitzar l'Església hem abusat d'una nova evangelització basada en nous moviments, que han portat a privatitzar l'Església i les vies de participació dels laics a l'Església, i en la pràctica el que ha fet ha estat buidar les parròquies.

Com hauria de ser aquesta nova repopularització?

L'Església arriba a la gent perquè té capilaritat en el territori i l'evangelització sempre ve precedida de la trobada i de l'amistat. Necessitem repopularitzar l'Església, tornar a

ser poble, en el qual hi ha de tot: esquerres i dretes, rics i pobres... Si ens separem d'això la vida comença a ser oposicions, divisions, i quan t'has dividit, has perdut la conversa. Si volem comunitats vives en la majoria de parròquies, busquem noves formes de presència allà on només hi ha ancians, en els àmbits rurals... Ara bé, per a aquesta repopularització necessitem laics formats i alliberats perquè vagin als camins. En resum, enfront de la gran desvinculació i el biaix del religiós, repopularitzar.

Tot això ho explica en termes de responsabilitat dels cristians, no de possibilitat...

No és una opció, perquè l'encarnació és un principi constitutiu del cristià. Això es veu en l'oració: no és retirar-te del món, el món passa per la teva interioritat com si fos a través d'unes brànquies, l'oració sempre és transformativa. Ho veiem molt en la nostra tradició mística: Teresa de Jesús deia que preguem per estimar. Si algú vol una experiència personal amb Crist, no es tracta de tancar els ulls i dialogar amb Ell, es tracta de servir els pobres. Necessitem ser Marta i Maria alhora, *Marimartes*, que

Que la Paraula arribi amb claredat

Especialistes en sonorització d'esglésies i temples

Més de 40 anys
al servei de les parròquies

SOCLEAR
SO • AUDIOVISUALS • ACÚSTICA

So

Audiovisuals

Acústica

609 846 990
www.soclear.cat
info@soclear.cat

La jornada va culminar amb una eucaristia presidida pel bisbe Daniel Palau.

Bisbat de Lleida

el servei sigui oració i l'oració sigui servei. El que més ajuda a la conversió és la gent que està consagrada, en aquest sentit, que ajudi els pobres. El fons és enorme, perquè l'amor és més fort que la mort. Qualsevol bé ens porta al sagrat, són el Regne ja. Necessitem viure profundament el sagrat en el quotidià. Tota la Creació és sagrada, és do.

Quins són els riscos d'exposar-se en la vida pública com a cristians?

Les temptacions del poder són enormes i les organitzacions funcionen des d'aquestes claus. Necessitem ser molt profunds, tenir una mística forta, ser molt cultes i tenir una molt bona formació que permeti comprendre molt bé les coses, les persones, les converses. I romandre en el Cos. Això es tradueix amb comunitats de suport, que poden ser un petit grup, un col·legi, una congregació... Són espais de respiració per poder estar a la intempèrie. El poder pot molt poc, no arriba al cor ni genera esperança en la gent, les organitzacions tiren endavant perquè la gent hi entrega la seva vida. ■

“Necessitem sembrar no a base de demostracions de poder, sinó tornant a revincular”

UN GALLEC AL QUAL L'INSPIREN LES FLETXES GROGUES DEL CAMÍ

Fernando Vidal exerceix de gallec a la capital del regne i es reconeix “fill de sant Ignasi; la Companyia de Jesús ha estat maternal amb mi, és la meva matriu dins de l'Església, m'ha portat a estimar-la i a lliurar-me”.

Això el porta a participar generosament en conferències allí on li ho demanen i on aporta amb honestat el seu coneixement. Vidal arriba a entusiasmar els auditoris donant rellevància als petits i tossuts sembradors que no deixen de fer el seu treball, encara que el fruit el recullin uns altres.

És el cas del capellà gallec Elías Valiña que el 1957 va triar ser rector a O Cebreiro (Lugo). “Des d'aquest petit lloc de la muntanya va iniciar com un petit pelegrí la recuperació del Camí de Santiago i va començar a sembrar petites fletxes grogues. L'any 1970 van fer el camí de Sant Jaume 68 persones. El 2025 ja van ser 530.987 pelegrins els que van sol·licitar la Compostel·la, el 77% dels quals amb una motivació religiosa. Quants centenars de milers de persones deuen haver experimentat una conversió vital o religiosa fent el Camí en tots aquests anys?”, es pregunta Vidal. I finalitza: “El moviment de pelegrins compostel·lans és sense dubte el major esdeveniment de conversió religiosa d'Europa, i un gran model pastoral que hauria d'inspirar-nos.”